

O NAŠEM PLESNEM ŠOLSTVU

»Naša sodobnost« je objavila v letošnji tretji in četrti številki »Ljubljansko plesno panoramo 1958/59« Marije Vogelnikove, ki zajema vso našo plesno dejavnost v pretekli sezoni. Značilno za vse panorame je, da posredujejo sliko samo iz ene perspektive; tudi omenjena »Ljubljanska plesna panorama« ni drugačna in je zatorej subjektivna.

Sestavek Marije Vogelnikove nakazuje ali se bežno dotika nekaterih problemov plesnega šolstva in pa modernega in klasičnega plesa. Ti problemi bi pri obravnavanju nujno zahtevali objektivnih gledišč, zato mislim, da so na tem mestu potrebne obrazložitve in pojasnila, da bi slika postala popolnejša in bi ustrezala dejanskemu stanju.

Avtorica članka posveča v odstavku III. svoje misli izključno našemu plesnemu šolstvu. Hvale vredno je, da se je lotila tega problema, le škoda, da ni prej pregledala vseh dejstev, s čimer bi dala svojim tezam strokovno obeležje.

Srednji baletni šoli postavlja nasproti plesno moderno šolo. O prvi pravi, da je »organizirana na bazi klasičnega baletnega načina in njen glavni poudarek je namenjen vzgoji kvalitetnih plesnih izvajalcev s čim čistejšo baletno tehniko«, o drugi (plesno moderni šoli) pa, da »razvija po svojem plesnem konceptu predvsem plesno ustvarjalnost in umetniški oblikovalni občutek«.

Naloga vsake strokovne umetniške šole, pa naj bo baletna ali plesno moderna, je predvsem v tem, da učence nauči vso tehniko, ki je potrebna za umetniško izvajanje. Plesna ustvarjalnost in umetniški oblikovalni občutek pa sta dar, ki ga nekdo ima ali nima. Dolžnost pedagoga je, da ta občutek za umetniško podajanje neguje in goji pri učencih, ki imajo te sposobnosti. Učencem, ki tega daru nimajo, ga tudi plesno moderna šola ne bo zmogla vcepiti.

Srednja baletna šola v Ljubljani je organizirana po programu, ki je veljaven za vso državo. Njeni uspehi se kažejo pri dijakih, ki nastopajo v vseh baletnih predstavah v naši Operi, in sicer v zboru, v manjših pa tudi večjih solističnih vlogah. Ta šola je v dvanajstih letih dala opernemu baletu — z izjemo nekaj članov — vse osebe od solistov do baletnega zbora. Poleg tega pa tudi plesalce in plesalke, ki se kot solisti baleta uspešno udejstvujejo izven naših meja. To doseči in znova dosegati ni lahka stvar.

Na tem mestu bi se še dotaknila opombe Marije Vogelnikove o izostanku javnih produkcij poklicnih plesnih oziroma baletnih šol. Izostanek javnih produkcij je »znamenje, da plesno ustvarjalno življenje v instituciji ni zadosti živo, da bi se prebilo in vzpostavilo kontakt z javnostjo. Pomanjkanje tega kontakta in potrebe po njem je namreč dokaz,« trdi avtorica »Panorame«, »da v šoli ni vse dobro, da šola potrebuje pomoč... mogoče v organizaciji.«

Že prejšnja ugotovitev, da nastopajo učenci Srednje baletne šole na baletnih predstavah, izpodbija to trditev. Sicer pa je Srednja baletna šola v Ljubljani edina tovrstna v državi, ki prireja javne produkcije, vendar so te

iz objektivnih vzrokov v zadnjem času odpadle, ker v prostorih, ki jih je šola dobila po izselitvi, produkcije ni mogoče pripraviti.

Ne vem, zakaj bi bila potrebna baletni šoli pomoč v organizaciji? Ta šola ima svoj učni načrt, izdaja spričevala, vsi absolvirani učenci lahko dobijo takoj namestitev, prav tako ima šola učni kader, ki je dovolj sposoben, da bi lahko še bolj dvignil raven šole in razvil celotni učni načrt, če bi ne bilo težav zaradi neustreznih prostorov, preobremenjenosti šolske mladine in časovne stiske. (Omeniti moram, da se bo v najkrajšem času začela adaptacija šolskih prostorov, kar bo mnogo pripomoglo k nadaljnjemu razvoju šole.)

Reorganizacija Srednje baletne šole tudi ni potrebna zato, da bi šola razširila svoje plesne osnove, kajti »razširjene plesne osnove« ima šola že v svojem učnem načrtu. Ta namreč predvideva uvedbo plesno modernega šolanja. Vodstvo šole se je pred leti trudilo, da bi uvedlo ta predmet kot dopolnilni, vendar so bili od vodstva plesno moderne šole postavljeni pogoji, ki jih ravnateljstvo baletne šole nikakor ni moglo sprejeti. Tudi za ritmiko je skušalo pridobiti učno moč iz vrst plesno moderne šole, a tudi to brez uspeha.

Strinjam pa se z mnenjem Marije Vogelnikove, da ni opravičila za medsebojno izolacijo dveh plesnih smeri, ki se po celem svetu med seboj približujeta, bogatita in umetniško oplajata. To je upoštevalo tudi vodstvo Srednje baletne šole od vsega začetka. Prav zato je bil sprejet v učni načrt pouk moderne. Do danes pa tega načrta ni bilo mogoče realizirati, ker baletna šola še nima učilnic za pouk vseh plesnih predmetov in mora že tretje leto izvajati svoj učni program v okrnjeni obliki.

Vprašanje je, kako naj uresničimo zamisel Marije Vogelnikove o enotni plesni ustanovi z dvema vzporednima oddelkoma in pa zahtevo, da vsak učenec obvlada obe plesni tehniki? Drznem si trditi, da avtorica te zamisli nima realnih pogledov na ta šolski problem. Umetniško strokovna šola mora voditi delo po določenem učnem načrtu, ki obsega ves študij glavnega predmeta od začetka do konca in ki vključuje tudi stranske predmete, dalje mora kot javna šola vršiti izpite in izdajati spričevala. Na Srednji baletni šoli traja šolanje osem let. Svetuje naj nam, kdo bi pri nas bil sposoben prevzeti te obveznosti in to nalogo, če sama trdi, »da je naša plesnomoderna šola organizacijsko neurejena, zanemarljivo vsestransko plesno tehniko in predelavo, ki bi gojencem omogočala plesno svobodo izraza. Spričo dejstva, da šola ne daje nobenih spričeval, je njena poklicna perspektiva nejasna. Zaradi teh in drugih vzrokov odpadajo učenci in šola propada.«

Te trditve pa se nikakor ne morejo aplicirati na Srednjo baletno šolo, ki se je iz skromnih začetkov razvila in daje, kar obstaja, pozitivne rezultate, njen razvoj pa še ni zaključen in gre dalje.

Poizkus, združiti obe plesni smeri pod eno vodstvo z dvema oddelkoma, je prav gotovo lepa zamisel. Toda danes tega načrta še ne bi mogli uresničiti, ker zanj nimamo glavnih pogojev, in sicer: ustreznih učilnic in izšolanega umetniško pedagoškega kadra, ki bi dajal garancijo za uspešen razvoj oddelka za moderni ples.

Odgovornost do vseh, ki se posvečajo plesnemu poklicu, narekuje, da te zadeve ne smemo jemati lahkomišno, neživljenjsko ali sanjavo in zavajati mladino, ki si je izbrala ples za svoj poklic, v ulico brez izhoda.

Marija Vogelnikova govori tudi o plesnem amaterizmu, ki se izživlja v raznih baletnih krožkih in »trpi ob togi in nenaturni baletni tehniki«; strinjam se z njenim mnenjem, da je res težko doseči, da bi v takih krožkih ustvarjalna kvaliteta premagala grobi diletantizem, toda prav tako je tudi tam, kjer poučujejo mladino v plesnomoderni, zlasti če v takih krožkih poučujejo učne moči, ki nimajo strokovne izšolanosti niti umetniško pedagoških kvalitiet. Vprašanje plesnega amaterizma je poleg folklornih in družabnih plesnih klubov kaj važno vprašanje. S peresom v roki tega vprašanja ne bomo rešili, dokler nam bo primanjkovalo strokovno podkovanih in hkrati osebno zavzetih delavcev.

Srednja baletna šola ima že dolgo v načrtu, da bi izpolnila tudi to vrzel in uvedla pouk za poklicne pedagoge klasične in moderne smeri kakor tudi za pedagoge laičnih skupin, pa te svoje zamisli še ni mogla realizirati zaradi neustreznih prostorov, v katerih je morala doslej delati.

Mnenja sem, da so kritične pripombe avtorice »Ljubljanske plesne pano-rame« napisane iz nepravilnega pojmovanja strokovno umetniškega šolstva in iz preveč subjektivnega odnosa do klasičnega plesa. Le-temu očita avtorica togost in nenaturnost v tehniki. Oba, klasični in moderni ples, imata vsak svoje že utrjeno mesto v razvoju umetniškega plesa. Klasični ima tako močno vitalnost, da hodi še vedno enakovredno vštric z vsemi modernimi smermi in mu ni do tega, da bi hotel zmanjševati vrednost modernih stremeljenj po novih izraznih sredstvih. Nasprotno, s svojo ustaljeno tradicijo in visokimi estetskimi in tehničnimi vrednotami oplaja svoje mlajše, modernejše sovrstnike in jim pomaga v razvoju in rasti. Obračati hrbet prvemu ali drugemu, omalovaževati tega ali onega pa je samo spričevalo ozkega gledanja.

Gizela Bravničarjeva